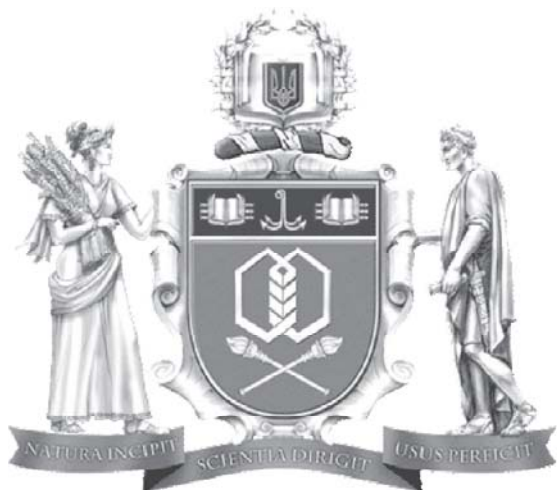

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

48

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції

*Розвиток методологічних основ
вищої освіти в ОНАХТ*

ОДЕСА 2017

Матеріали друкуються відповідно до рішення 48-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Розвиток методологічних основ вищої освіти в ОНАХТ”, яка проходила 12–13 квітня 2017 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Радіонова О.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Хобін В.А., д-р техн. наук, професор,
Васильєв С.В., методист

МЕТОДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ЮРИДИЧНИМИ ТЕКСТАМИ

М. В. Мордовець

Коли ми говоримо про вивчення права, ми передусім маємо на увазі вивчення законів та принципів на яких вони побудовані. Очевидно, що програми вивчення правових дисциплін побудовані таким чином, щоб викладач та підручник зорієнтували студента в масиві літератури та полегшили її засвоєння. В той же час слід зауважити, що на практичних заняттях та лекціях не можна виділити багато часу для уважного читання законодавчої бази, так як це б значно збіднило наші практикуми. Тому студенту необхідно самостійно читати закони та навчитися працювати з ними шляхом поглибленого аналізу. Для того, щоб це заняття було максимально ефективним існує низка науково-обґрунтованих порад. Перш за все студенту необхідно домогтися оволодіння технікою вдумливого читання і розуміння змісту прочитаного з опорою на матеріал, що був отриманий на лекціях та практичних заняттях. Саме тому студентам не рекомендується пропускати заняття, так як в юридичній науці більшість категорій та понять є взаємопов'язаними. Лише пройшовши перший і найбільш важкий етап оволодіння технікою читання юридичної літератури, можна стати фахівцем в певній галузі. Успіх навчання багато в чому буде залежати від того, наскільки міцними будуть навички свідомого, вдумливого, зосередженого читання і відтворення прочитаного, усвідомлення тексту і лексичного розбору його важких місць, логічного і категоріального аналізу тексту.

В цілому виділяються такі методи самостійної роботи з юридичною літературою: конспектування; складання плану тексту; цитування; складання формально-логічної моделі (словесно-схематичне зображення прочитаного); складання тематичного тезауруса (упорядкованого комплексу базових понять за певним розділом або темою); складання матриці ідей (порівняльних характеристик однорідних предметів, явищ).

Систематичний самоконтроль є одним з важливих умов управління процесом самостійного придбання студентами твердих знань, умінь і навичок, оцінки й планування самостійної роботи. Контроль і аналіз результатів самостійної роботи забезпечує прийняття об'єктивних рішень щодо вдосконалення її організації. При аналізі результатів самостійної роботи необхідно особливу увагу приділяти раціональному розподілу часу самопідготовки на вивчення теоретичної і практичної (в нашому випадку, читання) частини навчальної дисципліни. Студенти здобувають самостійність поетапно, тому що основні витрати часу на придбання студентами відповідних навичок самостійної роботи припадають на перші курси. Ці витрати підвищують ефективність засвоєння навчального матеріалу, тому велика увага повинна приділятися методиці прищеплення студентам первинних навичок самостійної роботи на першому та другому курсі. Щоб оволодіти якомога більшою пластом літературного матеріалу, необхідно вміти швидко читати. Швидкість читання юридичної літератури – не самоціль. Вона обов'язково повинна супроводжуватися якістю засвоєння змісту тексту, його сприйняття, осмислення і запам'ятовування найсуттєвішою інформації.

Перше, що студент повинен запитати себе: чому я читаю даний текст? Які знання я хочу отримати після прочитання? Легкий спосіб вникнути в юридичний текст – переглянути зміст закону і заголовки розділів. Умілий читач підходить до різних текстів індивідуально. Не можна все читати в одному темпі, оскільки в цьому випадку втрачається невиправдано багато часу на легкий текст і залишається мало час там, де потрібно більш уважне і докладне читання. Тому при читанні потрібно відзначати важливі фрагменти, щоб не забути про них і не витратити надалі по десять хвилин на їх пошуки. Щоб відмічені місця можна було оперативного відшукати, доцільно використовувати індексаційні наклейки – їх можна клеїти прямо на сторінки без шкоди для книги або журналу. Читання повинно бути заняттям регулярним, а не спорадичним, тому студентів треба привчати брати собі за правило кожного дня читати щось важливе.

Щоб успішно працювати з навчальною та науковою літературою, необхідно активно оволодівати культурою читання наукових текстів та їх аналізу. Культура читання включає в себе: регулярність читання, швидкість читання, види читання, вміння працювати з інформаційно-пошуковими системами і каталогами бібліотек, раціональність читання, вміння вести різні види записів.

Для дослідника важливо вміти визначати цілі читання. Серед них розрізняють:

- 1) Інформаційно-пошукові – знайти потрібну інформацію;
- 2) Аналітико-критичні – осмислити текст, проаналізувати його;
- 3) Творчі – на основі осмислення інформації доповнити і розвинути її.

У процесі читання юридичної літератури можуть траплятися незрозумілі слова, багато термінів використовуються в різних контекстах неоднозначно, не завжди зрозумілі різного роду скорочення. Все це ускладнює читання, може призводити до спотворення сенсу тексту. Необхідно привчати майбутніх спеціалістів до обов'язкового уточнення всіх тих термінів і понять, з приводу яких виникають хоч якісь сумніви. Дуже важливо для цього завжди мати під рукою необхідні довідники і словники.

Згідно з психолінгвістичними моделями читання, ефективне читання можливе тому, що людина, яка швидко читає, не читає букву за буквою чи слово за словом, а охоплює зміст загалом. Проглядаючи зразки текстів, студент може передбачати значення більшої частини інформації, яку він уже має завдяки попередньому досвіду читання. Тоді він дивиться на другу частину тексту, щоб підтвердити свої передбачення. Тобто ефективний читач – той, хто правильно здогадується про зміст інформації за мінімальним обсягом тексту, що надзвичайно важливо і необхідно для всіх читачів.

Інший метод навчання, який необхідний викладачеві, - це вироблення умінь розташовувати спеціальні блоки інформації, які потрібні студентіві, а саме: дату, вихідні дані чи назву. Студент зосереджує увагу на пошуку тільки тієї інформації, яка йому потрібна, обминаючи непотрібний йому матеріал. Ключем до сканування постає формування здатності студента точно з'ясувати, яку саме інформацію він шукає і де її знайти. Щоб студенти виробили такі навички, викладач повинен змусити їх шукати специфічну інформацію, таку як визначення, ім'я автора чи назву місця, і прослідкувати, хто з них першим

знайде її, а тоді запропонувати студентові, який знайшов інформацію першим, пояснити, як він чи вона зробили це. Для студента важливим є розрізнати два види швидкісного читання: сканування тексту з більш чіткою концентрацією уваги на деталях і більш оглядове читання для з'ясування головної ідеї різних параграфів тексту.

НТТБ ОНАХТ